[2024] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1147 : 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 633

ਰਾਜੂ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ

(2010 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1151)

31 ਜੁਲਾਈ 2024

[ਸੂਰਿਆ ਕਾਂਤ,* ਦੀਪਾਂਕਰ ਦੱਤਾ ਅਤੇ ਉੱਜਲ ਭੂਯਨ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਨੋਟਸ

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 - ਧਾਰਾ 307 - ਕਤਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ - ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਚਾਕੂਆਂ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋ ਕੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਪਹੁੰਚਾਈਆਂ - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਬਰੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ - ਸ਼ੁੱਧਤਾ:

ਸਜ਼ਾ: ਧਾਰਾ 307 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜਾਂ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਕਿ ਮੌਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਵਿਲੱਖਣ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਮਨੁੱਖੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਪਾੜੇ ਹਨ - ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰੀ ਮਾਹਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਦੀਆਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਸੁਣੇ-ਸੁਣੇ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 307

* ਲੇਖਕ

ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਇਹ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਸੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਤਰਕਪੂਰਨ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਸੰਗਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮਹੱਤਵ ਦੇਣਾ ਜਦੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸਿੱਟਾ ਵਿਗਾੜ ਜਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹਨ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀਤਾ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਛੁਪਾਇਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਸੰਖੇਪ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। [ਪੈਰਾ 7, 9, 14-17]

ਕੇਸ ਲਾਅ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਲਰਾਮ ਬਾਮਾ ਪਾਟਿਲ (1983) 2 ਐਸਸੀਸੀ 28; ਵਸੰਤ ਵਿਥੂ ਜਾਧਵ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ [2004] 2 ਐੱਸਸੀਆਰ 861 : ਏਆਈਆਰ 2004 ਐਸਸੀ 2678; ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਪੁੱਲਾਗੁੰਮੀ ਕਾਸੀ ਰੈੱਡੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰੈੱਡੀ (2018) 7 ਐਸਸੀਸੀ 623; ਹਨੂਮੰਤ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ [1952] 1 ਐਸਸੀਆਰ 1091; ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1972 ਐਸਸੀ 656; ਸ਼ਰਦ ਬਿਰਧੀ ਚੰਦ ਸਾਰਦਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, 1984 ਏਆਈਆਰ 1622; ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ [2010] 1 ਐਸਸੀਆਰ 642 : (2010) 2 ਐਸਸੀਸੀ 333; ਬੱਲੂ @ ਬਲਰਾਮ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ [2024] 4 ਐਸਸੀਆਰ 48 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1973.

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਕਤਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼; ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਇਰਾਦਾ; ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀਆਂ; ਸੁਣੀਆਂ-ਸੁਣਾਈਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ; ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ; ਤਰਕਪੂਰਨ ਕ੍ਰਮ; ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ।

ਕੇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ

ਰਾਜੂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2010 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1151

2001 ਦੇ ਜੀਏ ਨੰਬਰ 1458 ਵਿੱਚ ਨੈਨੀਤਾਲ ਵਿਖੇ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 10.12.2009 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਤੀਰਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ੀ

ਅਨੁਵ੍ਰਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਲਕਾ ਸਿਨਹਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।

ਅਦਿੱਤਿਆ ਅਵਸਥੀ, ਅਕਸ਼ਿਤ ਕੁਮਾਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਫੈਸਲਾ/ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਸੂਰਿਆ ਕਾਂਤ, ਜੇ.

1. ਇਹ ਅਪੀਲ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਨੈਨੀਤਾਲ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 'ਹਾਈ ਕੋਰਟ') ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1458/2001 ਵਿੱਚ 10.12.2009 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ-ਕਮ-ਸਪੈਸ਼ਲ ਜੱਜ, ਦੇਹਰਾਦੂਨ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 'ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ') ਦੇ 13.10.1995 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਐਸ.ਟੀ. ਨੰਬਰ 116/1994 ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 'ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.') ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 1000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

ਤੱਥ:

2. ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਣ ਲਈ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

2.1. 08.05.1994 ਨੂੰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਫਰਜ਼ਾਨ ਅਲੀ ਨੇ ਵਿਕਾਸਨਗਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੇਸ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 84/1994 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ ਇਮਰਾਨ, ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਮਥੂ, ਇਰਫਾਨ ਅਤੇ ਜਾਕਿਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਵਿਕਾਸਨਗਰ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਰਾਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿਨੇਮਾ ਸ਼ੋਅ ਲਈ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੁਪਹਿਰ 12:30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਾਪਸ ਆਉਣ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ - ਰਾਜੂ, ਭੋਲਾ ਰਾਮ, ਮਨੋਜ ਅਤੇ ਸੁਰੇਸ਼ - ਨੂੰ ਗੋਪਾਲ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹੇ ਦੇਖਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਭੋਲਾ ਰਾਮ ਚਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਨੋਜ ਅਤੇ ਸੁਰੇਸ਼ ਡੰਡੇ/ਡੰਡੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵਦੱਤ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਗਦੇ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਬਲਬ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ।

2.2. ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਥੂ ਅਤੇ ਇਮਰਾਨ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉੱਥੇ ਕਿਉਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਦੋਸ਼ੀਆਂ) ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਮਰਾਨ, ਮਾਥੂ, ਇਰਫਾਨ ਅਤੇ ਜਾਕਿਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਮਰਾਨ ਅਤੇ ਮਾਥੂ 'ਤੇ ਚਾਕੂਆਂ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਰਫਾਨ ਅਤੇ ਜਾਕਿਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਮਰਾਨ ਅਤੇ ਮਾਥੂ ਨੂੰ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮੰਨ ਕੇ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਾਕਿਰ ਅਤੇ ਇਰਫਾਨ ਉਸਦੇ ਘਰ ਆਏ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਦੱਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਵਿਕਾਸਨਗਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਉਕਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

2.3. ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ, ਡਾਕਟਰੀ ਰਾਏ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ, ਅਤੇ 13.10.1995 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

2.4. ਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਬਰੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੋ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।

2.5. ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਝਗੜੇ

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਅਨੁਵ੍ਰਤ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਗਲਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਫਰਜ਼ਾਨ,

ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ ਦਾ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ।

4. ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲ ਚਾਕੂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰੀ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਾੜੇ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

5. ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਦਿੱਤਿਆ ਅਵਸਥੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ, ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ, ਭੋਲਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਮਾਥੂ ਅਤੇ ਇਮਰਾਨ ਨੂੰ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਜ਼ਖਮੀ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹ ਮਾਥੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਭੋਲਾ ਦੋਵੇਂ ਚਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਗਵਾਹੀ ਡਾਕਟਰੀ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮਾਥੂ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਕਿਸੇ ਤਿੱਖੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

6. ਇੱਕ ਹੀ ਸਵਾਲ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ?

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

7. ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਤੈਅ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਦੀ ਫਾਂਸੀ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇ।1 ਮਾਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜਾਂ ਇਹ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੌਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਲੱਖਣ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਗੱਲਾਂ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਤੁਰੰਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤਰਕ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਸਮਝ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

8. ਇਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਸ਼ਾਇਦ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਰਾਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ; ਡਾਕਟਰੀ ਰਾਏ ਅਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੰਸਕਰਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

9. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਪਾੜੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੀਡਬਲਯੂ2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ3, ਮਾਥੂ ਅਤੇ ਇਮਰਾਨ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਮਾਥੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਦੌਰਾਨ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸਨੇ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਜ਼ਖ਼ਮ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਕਿਸਨੇ ਲਾਠੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ।

10. ਦੂਜਾ, ਦੂਜੇ ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਇਮਰਾਨ ਹੈ, ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਚਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਗੋਪਾਲ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹੇ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਭੋਲਾ ਚਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ ਅਤੇ ਮਨੋਜ ਅਤੇ ਸੁਰੇਸ਼ ਨੇ ਲਾਠੀਆਂ ਫੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਰ੍ਹਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਬਦਲ ਲਿਆ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਭੋਲਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਤੋਂ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

11. ਤੀਜਾ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤਾਂ; ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਰਾਏ, ਮਾਥੂ ਅਤੇ ਇਮਰਾਨ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਸਮਾਨਤਾ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੱਟਾਂ ਲਾਠੀਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਧੁੰਦਲੇ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਾਥੂ ਅਤੇ ਇਮਰਾਨ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਚਾਕੂ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਹੱਦ ਸੰਬੰਧੀ ਸਬੂਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਲਾਠੀਆਂ ਜਾਂ ਚਾਕੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

12. ਚੌਥਾ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਜੋ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੁੰਦਲਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ

---

1 ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਲਰਾਮ ਬਾਮਾ ਪਾਟਿਲ (1983) 2 ਐਸਸੀਸੀ 28; ਵਸੰਤ ਵਿਥੂ ਜਾਧਵ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 2004 ਐਸਸੀ 2678.

ਖੁਦ ਇੱਕ ਸੁਣੀ-ਸੁਣੀ ਗਵਾਹ, ਪੀਡਬਲਯੂ1 ਫਰਜ਼ਾਨ, ਜੋ ਇਮਰਾਨ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈ, ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਫਰਜ਼ਾਨ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ ਕਥਿਤ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਜਾਕਿਰ ਅਤੇ ਇਰਫਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ, ਜੋ ਦੋਵੇਂ ਇਮਰਾਨ ਅਤੇ ਮਥੂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ ਜਦੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਥਿਤ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ, ਜਾਕਿਰ ਅਤੇ ਇਰਫਾਨ ਦੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫੁਸਫੁਸਾਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੂਤ ਗਵਾਹ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾ ਤਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 164, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਜੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ 'ਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਵਾਪਰੀਆਂ ਸਨ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਕਥਿਤ ਚਸ਼ਮਦੀਦਾਂ ਦੀ ਬੋਲ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

13. ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਅੰਤਰ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਸੱਚਾਈ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਸੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਬਾਰੇ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤ ਬੇਕਸੂਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ[2] ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਸਾਉਣ ਵੱਲ ਝੁਕ ਸਕਦੇ ਹਨ।

14. ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਕੁਝ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰਾਲ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਗਵਾਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰੀ ਮਾਹਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਦੀਆਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀਆਂ, ਇੱਕ ਸੁਣੀ-ਸੁਣੀ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਮਨੁੱਖੀ

2 ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਪੁੱਲਾਗੁੰਮੀ ਕਾਸੀ ਰੈੱਡੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰੈੱਡੀ (2018) 7 ਐਸਸੀਸੀ 623।

3 ਹਨੂਮੰਤ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ [1952] 1 ਐਸਸੀਆਰ 1091 ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1972 ਐਸਸੀ 656; ਸ਼ਰਦ ਬਿਰਧੀ ਚੰਦ ਸਾਰਦਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, 1984 ਏਆਈਆਰ 1622

ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ਤਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।[3]

15. ਅੱਗ ਨੂੰ ਹੋਰ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਭੋਲਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹਾਂ, ਇਮਰਾਨ ਅਤੇ ਮਾਥੂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਦੌਰਾਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਜਾਂ ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਇਤਫ਼ਾਕੀਆ ਘਟਨਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਪੀੜਤ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਸਮਝੇ ਗਏ ਬਿਰਤਾਂਤ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

16. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਤਰਕਪੂਰਨ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਸੰਗਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮਹੱਤਵ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਸਮਝ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਵਿਗਾੜ ਜਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹਨ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।4 ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀਤਾ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਛੁਪਾਇਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਟਾ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼

17. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਛੋਟੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ ਕੇਸ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 84/1994 ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 10.12.2009 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ 13.10.1995 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹਨ, ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

18. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਸਿਰਲੇਖ: ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ

<u>ਡਿਸਕਲੇਮਰ :-</u> ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ

---

4 ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2010) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 333; ਬੱਲੂ @ ਬਲਰਾਮ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1167.2018.